

Divulgació històrica en fascicles

Història de Girona.

Editada per l'Ateneu d'Acció Cultural (ADAC)
i dirigida per Lluís Costa i Fernández.

Vol. I: «El medi físic. La prehistòria i la protohistòria».

Vol. II: «La Girona romana. El domini visigòtic».

Vol. III: «La Girona àrab. L'època carolíngia».

Girona, ciutat d'història i d'historiadors, ha tingut durant molts anys una assignatura pendent: l'elaboració d'una història general de la ciutat que anés més enllà de l'aplec ordenat de materials que es traduïa —ben sovint— en productes força encarcarats i que es limitaven a oferir una visió sintètica on es reflectien clarament els buits historiogràfics més cridaners. Els treballs primerencs de Carles Rahola o Joaquim Pla, i més recentment de Josep Clara, i les panoràmiques globalitzadores de caire enciclopèdic —cas de la *Geografia Comarcal de Catalunya*— amplien l'horitzó i esdevingueren els únics materials on els ciutadans encuriósos o els investigadors professionals podien anar a raure quan volien copsar l'evolució de Girona d'ençà dels primers pobladors.

L'any 1981, Lluís Maria de Puig presentava a les Jornades d'Homenatge a Carles Rahola una ponència que contenia un seguit de reflexions entorn dels problemes externs i de mètode per escriure una història de la ciutat, denunciava la manca d'iniciativa i suport per part de les institucions, i assenyalava la necessitat que fos rigorosa, informativa i pensada per a la gran majoria de ciutadans. Sis anys més tard s'entrava en un cert procés de normalització quan l'Ajuntament i la Diputació iniciaven, conjuntament, una col·lecció denominada «Quaderns d'Història de Girona», de la qual n'han aparegut set volums fins ara i que constitueix una realitat que ha de permetre dotar els ciutadans d'una sèrie de materials elaborats per prestigiosos especialistes.

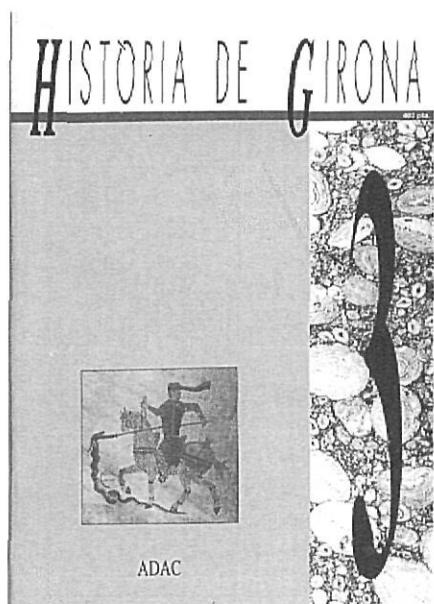
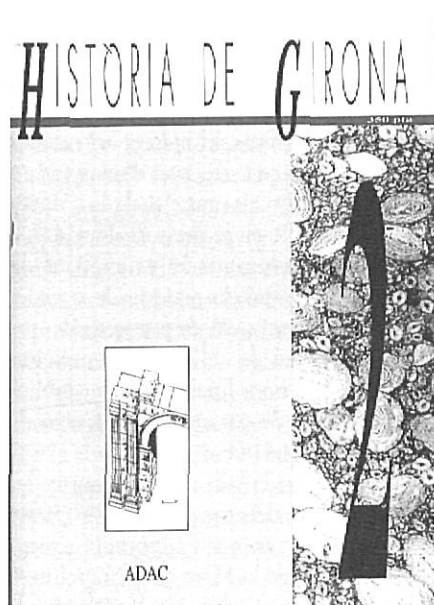
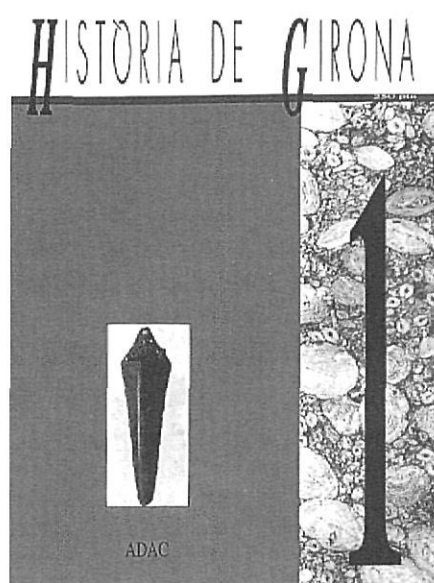
Mentrestant, i fruit d'una iniciativa nascuda d'una associació estretament imbricada en la societat gironina —l'ADAC—, s'inicia a la primavera de l'any 1991 la publicació d'una *Història de Girona* dirigida per l'historiador i arxiver

Lluís Costa, de la qual n'han aparegut els tres primers números. Sota el sistema absolutament nou d'editar-se en fascicles que al capdavant es podran aplegar en un sol volum, aquesta *Història de Girona* aporta altres elements que la converteixen en una eina fonamental per a la difusió del nostre passat. En primer lloc, cal remarcar la seva voluntat divulgativa, que es concreta en una perfecta combinació del rigor i amenitat, i tradueix així l'objectiu d'abraçar tota mena de públics, des de l'historiador professional fins al ciutadà interessat en conèixer la història de la seva ciutat.

Els tres primers fascicles són dedicats al medi físic, la prehistòria, la protohistòria, la Girona romana, visigòtica, àrab i carolíngia, i es caracteritzen pel seu clar contingut pedagògic i l'ús d'un vocabulari i una terminologia estricta i intel·ligible alhora. Tanmateix, cada volum disposa d'abundants il·lustracions i d'un considerable i divers estol de col·laboradors, bons coneixedors de la matèria que es tracta. Ens trobem, per tant, davant d'una iniciativa molt important que pretén d'eleva el grau de consciència històrica dels gironins i promoure així el coneixement i el respecte per un patrimoni cultural i cívic de primer ordre.

En uns moments en què es constata —com ho ha evidenciat una enquesta d'abast nacional— la manca de coneixements de la història de Catalunya per part de la immensa majoria dels seus ciutadans, cal felicitar i donar suport a l'Ateneu d'Acció Cultural i al director de la col·lecció, Lluís Costa, per tal que la iniciativa arribi a bon port i esdevingui un veritable i útil servei a la col·lectivitat.

Ramon Alberch i Fugueras

BIBLIOTECA
SERRA
D'OR

NOVETAT

Maria Lluïsa Julià Joaquim Ruyra, narrador

Estudi d'una obra breu però intensa, que sempre ha estat considerada un model estilístic però que, amb el pas del temps, semblava allunyada de la sensibilitat de l'home modern. La lectura atenta de Ruyra, ens ofereix sorpreses pel que fa a plantejaments i temes i ens revela fins i tot una època totalment desconeguda de l'autor.

A la mateixa col·lecció:

Ferran Carbó, **Introducció a la poesia de Joan Vinyoli**

Josep Massot i Muntaner, **Els intel·lectuals mallorquins davant el franquisme**

Joan Prats Sobreper, **Salvador Espriu, missatge personal**

Maria-Lourdes Soler i Marcet, **Del Jardí estant. Calidoscopi impressionista d'Alemanya**

PUBLICACIONS DE L'ABADIA
DE MONTSERRAT

Distribució: **L'Arc de Berà** - Centre Difusor
d'Edicions Catalanes.
Lluïl, 10, 14 - Tel. 300 32 51 / 300 33 00 -
Fax 300 95 64 - 08005 Barcelona.

leg del també geògraf Joan Vilà i Valentí, el volum arribà a les nostres llibreries a la primavera d'enguany.

Davant les interpretacions de l'ideari nacionalista basades exclusivament en anàlisis sociològiques, històriques o polítiques, Nogué parteix de la hipòtesi que «la dimensió territorial dels nacionalismes és tan important que hom pot arribar, fins a cert punt, a definir els nacionalismes com a una mena d'ideologies territorials»; és a dir, «d'ideologies fortament basades en imatges i referències territorials». D'aquí l'interès d'analitzar la qüestió des del punt de vista de la geografia: la disciplina que estudia com les realitats i representacions espacials són transformades per la societat i com aquelles, al seu torn, condicionen l'evolució d'aquesta.

El llibre consta de tres parts, les dues primeres de les quals són de caire introductori. En la primera, l'autor fa un breu repàs a les principals interpretacions del fenomen nacionalista per passar, tot seguit, a oferir una panoràmica dels estudis que els geògrafs (especialment els qui conreen l'anomenada «geografia política») han dedicat al tema. El tercer capítol constitueix el cos de l'assaig. Tot utilitzant exemples procedents de contextos molt variats, l'autor prova de definir i classificar els components territorials comuns a les ideologies de diversos moviments nacionalistes: la preocupació pels límits i les fronteres, les divisions territorials interiors, les representacions cartogràfiques, l'ensenyament de la geografia «nacional», la simbologia del paisatge, el determinisme ambiental i la consciència ecològica. El volum es clou amb unes notes conclusives (potser massa breus per l'amplitud dels temes tractats) i amb un molt extens apartat bibliogràfic integrat no solament per referències catalanes i espanyoles, sinó també estrangeres, en especial anglosaxones.

En conjunt, el llibre constitueix un intent ambiciós i documentat d'abordar l'estudi de la qüestió des d'una perspectiva acadèmica, volgudament distanciada i desapassionada. I, precisament per aquesta raó, els temes i casos proposats —tot i que a vegades el lector veu barrejar elements que formen part del discurs ideològic (irredemptisme, determinisme) amb els mitjans per transmetre'l (representacions cartogràfiques, ensenyaments geogràfics)— constitueixen un mosaic estimulant i evocador.

Potser l'aspecte més polèmic de l'assaig és l'intent d'establir trets comuns en els idearis dels moviments nacionalistes

«a partir d'exemples i casos concrets extrets d'àrees geogràfiques i de contextos històrics ben diversos, volgudament diversos». De fet, els exemples utilitzats procedeixen sobretot de països desenvolupats (d'Europa, en especial) i el marc històric és el del nostre segle, amb esporàdiques referències al segle XIX. Tanmateix, la qüestió de si és possible un tractament genèric de la ideologia dels moviments nacionalistes subsisteix i esdevé el principal repte (i risc) de l'assaig. L'autor n'és conscient: «vull fer notar —escriu— que parlo dels nacionalismes més que no pas del nacionalisme. Es fa difícil parlar del nacionalisme en abstracte, com a categoria ideològica allunyada de qualsevol referència social, espacial i temporal». La tensió entre aquesta voluntat de tractar els nacionalismes com a fenòmens socials, i, per tant, històrics («no es pot dir que el nacionalisme sigui tal cosa, és el que en fan les classes socials», deia Pierre Vilar en una entrevista recent), i, per altra banda, la tendència a abordar els elements ideològics de forma genèrica i, per tant, ageogràfica i ahistòrica, impregna tot l'assaig, sense arribar, penso, a una resolució satisfactòria.

En resum, doncs, un llibre estimulant i arriscat que apareix en un moment especialment significatiu i oportú. Serà llegit amb profit per tots aquells que —davant l'esclat d'esperança i fanatisme, d'alegria i tragèdia, que sacseja de nou Europa— vulguin analitzar i comprendre les expressions ideològiques dels moviments nacionalistes.

Oriol Nel·lo